مەرگی سەگ ... عەبدولموتەڵیب عەبدوڵڵا

کۆمەڵە چیڕۆکێک نزیک لە واقیع بە شێوازی هونەری ...

سەرەتا:

کورتە چیڕۆکی کوردی لە باشوری کوردستان دوای حوسێن عارف و حەمە فەریق حەسەن و رەووف بێگەرد و ئەحلام مەنسور و دکتۆر کاوس قەفتان و محەمەد موکری و شێرزاد حەسەن و حەمە کەریم عارف و جەلیل کاکەوەیس و شیرین ک و سەلاح عومەر و رەووف حەسەن و رەزا سەید گوڵ و سابیر رەشید... ئەگەرچی بەرەو جۆرێک لە بێ نازی بڕوە، بەڵام لە سەر دەستی چیڕۆکنوسانی وەک جەبار جەمال غەریب و عەتا محەمەد، ئارام کاکەی فەلاح، سیامەند هادی، کاروان کاکەسور، دانا فایق، فاروق هۆمەر، ئاکۆ کەریم مەعروف، یوسف عیزەدین... بە شێوازێکی جیاوازی هونەرییەوە درێژەی هەبوو... دوای ئەو نەوەیە لە چیڕۆکنوسان چیڕۆکی کوردی تا ئەندازەیەک پشتگوێ خرا، زۆربەی چیڕۆکنوسان بیریان لەوە کردەوە لەبەر ئەوەی رۆمانی کوردی لە حاڵی نەبووندایە بڕیاریاندا رۆمان بنوسن، ئەمە رۆمانمان نییە، با رۆمان بنوسین... پرسیار لەوە ناکەم بڕیاردان و حوکمدان و ئاڕاستەکردن و... هەموو ئەو تێگەیشتنانە بەهای هونەری نوسین دەشێوێنن، بەڵکو پرسیاری من ئەوەیە، بۆ چیڕۆکە هونەرییەکانی (حوسێن عارف) و دواتر (عەتا محەمەد)... نەیانتوانی لە بواری چیڕۆکنوسیدا هێزی دیکە و نەوەی دیکەی جیاواز لە چیڕۆکنوسان پەروەردە بکەن؟! ئایا لە هەموو دنیا ژانری کورتە چیڕۆک کەوتۆتە قەیرانەوە؟!

ئەو پرسیارە و هیدیکەش هەڵدەگرم، نەک لەبەر ئەوەی بە دواداچوونی جیدی و بەرفرەوان هەڵدەگرێ، بەڵکو چونکە قابیلی قسەی جیاواز و توێژینەوە و تێڕامانە... نەک لەبەر ئەوەی قسە لە (مەولود ئیبراهیم حەسەن) وەک چیڕۆکنوسێکی سەردەمی حوسێن عارف و شێرزاد حەسەن... دەکەم، بەڵکو چونکە مەعریفە و توانا و شارەزایی و خۆتەرخانکردنی زۆری پێویستە و کاتی دەوێت.

(1)

(مەرگی سەگ، کورتە چیڕۆک، دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن، هەولێر چ

1، 2017) ئەگەرچی لە کاتی خۆی چاپ نەکراوە، بەڵام لەبەر ئەوەی لە شێوە ناشیرینەکانی دەسەڵاتی بەعس و بونیادی دڕندەیی بەعس دەدوێ، لەبەر ئەوەی دڕندەیی بەعس هەرگیز نابێتە رابردوو، بابەتی نێو ئەو کۆمەڵە چیڕۆکەش هەرگیز نابێتە رابردوو… ئەو کۆمەڵە چیڕۆکە فێرمان دەکات بەرەنگاری ستەم ببینەوە، لە پێناو حەقیقەتدا بمرین، بەڵام بەو تێگەیشتنە نا ک□ م□ر□ق و□ک قوربانی تەماشا بکرێت، ئەو بیرکردنەوە (مارکسییە) ئەگەرچی ماوەیەکی زۆر بە سەر کلتوری مر□قایەتیدا زاڵ بوو، بەڵام ئەمڕۆ لەگەڵ بیرکردنەوەی سەردەم ناگونجێ، ئەمڕۆ هەموو روووەکانی حەقیقەت پابەندی ژیاندۆستییە، نەک مەرگدۆستی، بەهای مر□قایەتی لە ژیاندۆستیدایە، نەک پابەندبوونی سیاسی…

ئەو کۆمەڵە چیڕۆکە پێماندەڵێت مەرگ پێویستی بە ئازایەتی هەیە، بەڵام هاملێت پێماندەڵێ بیرکردنەوە وامان لێدەکات ترسنۆک بین… لە نێوان ئازایەتی و بیرکردنەوەدا ژیان فێرمان دەکات بڕوامان بە جیاوازی هەبێت، لە نێوان ئازایەتی و ترسنۆکی ژیان هەڵدەبژێرین…

بنەمای گێڕانەوە لەو کۆمەڵە چیڕۆکەدا لە رێگای راناوی قسەکەر یان بەکارهێنانی شێوەکانی دیکەی راناو وەک خۆدواندن و خۆپێشخستن و خۆدواخستن بەرجەستە دەبێت، لە رێگای رووداو و بابەت و تەکنیکەوە ئەوەندە تێکەڵ ئازارەکانی مر□ق و یاخیبوون و چەوسانەوەی نەتەوەیی و بەسەرهاتەکانی ژیانی رۆژانە و ژیانی کولەمەرگی کوردی دەبێت، خوێنەر وا دەزانێت کارێکی واقیعی لە پێناو (بەرەنگاربوونەوە)دا دەخوێنێتەوە! بەڵام دەتوانم بڵێم کۆی ئەو چیڕۆکانە لە وەشاندنی سیحری هونەری و لە بەجێهێشتنی جێکەوتەی بابەت گەشە دەکات، لە کۆی ئەو چیڕۆکانەدا توانای گێڕانەوە و چنین و رووداو… بەرجەستەیە! ئەو توانا و سیحر و جێکەوتە هونەریییە لە چیڕۆکی (بخوێنە خەمت نەبێت) نەک هەر راستەوخۆ لە ناونیشانی چیڕۆکەکەوە دیارە، بەڵکو راستەوخۆ سیحری خۆی لە کاری داخوازی (بخوێنە)دا دەو□شن□…

بە دیوەکەی دیکە شاردنەوەی ئاکامی چیڕۆکەکان و ئاڕاستە نەکردنی خوێنەر، سیحری هونەری خوێندنەوە بە تامتر دەکات، نهێنی چنین و تەکنیکی چنینی بابەت لەو کۆمەڵە چیڕۆکەدا مەتەڵێکە هەتا کاراکتەری سەرەکیش دەرئەنجامەکانی بە تەواوی بۆ یەکلا نابێتەوە، بۆ نموونە پرسی (بخوێنە) لە ساڵانی حەفتاکان و لە کوردستان و بە تایبەت لە شاری هەولێر قسەی سەر زاری گەوران بوو، بەڵام بە گشتی زاری گەوران لە بارەی خراپی سیستمی پەروەردە داخراو بوو، زاری گەوران لە بارەی سیستمی دەسەڵات و دڕندەیی بەعس نەدەکرایەوە،

زاری گەوران ئەگەر باسی کەموکوڕییەکانی دەسەڵاتی کردبا، چاپخانەی بە چاوی خۆی نەدەدیت؟!

جێکەوتەی رووداو، وەک بەبەری پشتی چیرۆکەکانی (سەرهەڵدانەوە، ئایشە گوڵ، خاچ، بژاردن، مەرگی سەگ) دەبینرێت، کەی جێکەوتەی رووداوەکان پەیوەندی بە واقیعی کوردی و نهێنی چنینی بابەتەوە هەیە، هەرگیز چیرۆکنوس هونەری ئەو نهێنیانە ئاشکرا ناکات، نهێنی یاخیبوون، ڕەسەنایەتی، بەرەنگاربوونەوەی زوڵم و زۆرداری… پرسیاری جۆراوجۆری لە خۆدا هەڵگرتووە! دەشێ سەردەمی نوسینی ئەو کۆمەڵە چیرۆکە، سەردەمی یاخیبوون لە دەسەڵات و بەرەنگاربوونەوەی چەوسانەوە و گەڕانەوە بۆ ڕەسەنایەتی وەک جیاوازی بنوێنێ، دەشێ هەموو ئەوانە مرۆڤێکی بە جەرگ و جەربەزە و یاخی پەروەردە بکات، دەشێ بەرجەستەکردنی بەهای مرۆڤایەتی و هەستی نەتەوایەتی و ئاسودەیی ویژدان و بەرەنگاربوونەوەی چەوسانەوەی مرۆڤ بێت…

(2)

زەمەنی کۆمەڵە چیرۆکی مەرگی سەگ، ڕەگەزە گرنگەکانی گێڕانەوە تێکەڵ بە ڕەگەزی شوێن دەکات و فەزایەکی غەمگین بە ئەو کۆمەڵە چیرۆکە دەبەخشێت، کەی کات و شوێنی ئەو کۆمەڵە چیرۆکە لە رووی هەستەکییەوە ناکەوێتە نێو کەی ئەزموونەکانەوە، واتە خوێنەر ناتوانێ لە ناو ئەزموونە هەستەکییەکانی ئەو چیرۆکانەوە کەی کات و شوێن بناسێ، ئەوەش دەمانخاتە بەرامبەر چەمکی داهێنانەوە، بەو مانایەی داهێنان کات و شوێن ناس ناکات! بە دیوەکەی دیکە دەتوانم بڵێم زەمەنی گێڕانەوە لەو چیرۆکانەدا ئەوەندە بایەخ بە زەمەنی گوتار دەدات، ئەوەندە بایەخ بە زەمەنی رووداوەکانی گێڕانەوە نادات، ئەمە دەزانین زەمەنی گوتار زەمەنی خودی رووداوەکانیشە، بەڵام چیرۆکنوس بە شێوەیەکی هونەری و لە ڕێگای تەکنیکە ئیستاتیکییەکانی خۆدواخستن و خۆپێشخستن و فلاش باک و پەلەکردن و خاوبوونەوە، ئەو فەزایە لە گوتاری یاخیبوون، بەرەنگاربوونەوە، ڕەسەنایەتی ڕەکاژە دەکات…

ئەگەر پاراستنی نهێنی لە کۆمەڵە چیرۆکی مەرگی سەگ پرسی تەکنیکی لە خۆدا هەڵگرتبێ، بەو مانایەی رووداوە واقیعییەکانی هەڵبژاردووە، ئەوە لە رووی هونەرییەوە کاراکتەرەکان، جیاواز لەوەی لە دنیای واقیعدا هەیە، دەبینرێن! بۆ نموونە کاراکتەری چیرۆکەکانی (سەرهەڵدانەوە، خاچ، خۆنەدانەدەست) ئەگەرچی کاراکتەری یاخیین، بەڵام یاخیبوونی ئەوان زۆر بە جوانی پەیوەستە

بە سروشتی چیرۆکەکانەوە!

مرۆڤی یاخی زۆرتر هەڵگری مانایەکی سایکۆلۆجییە، مرۆڤی یاخی کەسێکە دژ بە دەسەڵات، بەڵام دەست بەرداری دەسەڵات نابێت، دەیەوێ خۆی دەسەڵات بگرێتە دەست! جیاوازی نێوان مرۆڤی یاخی و مرۆڤی شۆڕشگێڕ ئەوەیە، کە مرۆڤی شۆڕشگێڕ ئازادی دەوێت، هەنگاو بەرەو تێجاوزکردنی دەسەڵات دەنێ و پابەندی دەسەڵات نییە. مرۆڤی یاخی دژی دەسەڵاتێکە کە پێی رازی نییە، کەچی بەرانبەر دەسەڵاتێک کە پێی رازییە ئیجابییە. بەڵام شۆڕشگێڕ دەیەوێ سەربەخۆیی حەقیقی بە دەست بهێنێ و تێنووی دەستبەسەراگرتنی دەسەڵات نییە... لە رووی سیاسییەوە یاخی بە چاککاری رازییە و شۆڕشگێڕ گۆڕانی ریشەیی مەبەستە... لە کۆی ئەو قسەکردنانە دەمەوێ بڵێم کەمێک چیرۆکی مەرگی سەگ سیحری خۆی لە چاککاریدا دەبینێتەوە.
بە دیوەکەی دیکەدا دەشێ لە کۆی ئەو چیرۆکانەدا چەمکی یاخیبوون، وەک چەمکێکی کامۆیی تەماشا بکەین، کامۆ (لە لاپەڕە 49ی- مرۆڤی یاخی- وەرگێڕانی ئازاد بەرزنجی، کتێبخانەی ئەندێشە- سلێمانی 2012)دا دەڵێت: مرۆڤ بۆ ئەوەی هەبێ دەبێ یاخی بێ، بەڵام لەو یاخی بوونە دەبێ رێز لەو سنورانە بگرێ، کە لە خۆیدا دەیاندۆزێتەوە، ئەو سنورانەی کە تیایدا مرۆڤەکان بەیەک دەگەن و بەم بە یەکگەیشتنەش بوونیان دێتە ئاراوە... دەمەوێ بڵێم دەشێ کاراکتەرەکانی مەرگی سەگ هەوڵبدات لە رێگای یاخیبوونەوە سنوری ئەویدیکە دیاری بکات، هەوڵبدات لە رێگای یاخیبوونەوە بوونی خۆی بسەلمێنێت، هەوڵبدات لە رێگای یاخیبوونەوە بە دژی چەوسانەوە و زۆرداری و ستەمکاری بێتەوە...

(3)

سیحری رەسەنایەتی لە سەر گێڕانەوە بە ئەسڵێکی بنچینەیی دادەمەزرێ، رەسەنایەتی لە کلتوری رۆژهەڵاتدا زۆرتر ماهییەتێکی ئایینی هەیە، بەو مانایەش هەموو سروتێکی گێڕانەوە و ئامادەکردنەوەی رووداوە سەرەتاییەکان، هەموو گێڕانەوەیەک بۆ دامەزراوەکان، هەموو سروتێکی گێڕانەوە بۆ یادەوەری نەتەوە... هەمان دنیابینی ئایینی دەنوێنێ؟! دەمەوێ بڵێم وشەی رەسەن وشەیەکی ئەدەبی نییە، چونکە ئەدەب داهێنانە، نەک گێڕانەوە...

دەشێ چیرۆکەکانی مەرگی سەگ بانگەشەی جۆرێک لە رەسەنایەتی بکەن، لە پێناو خۆ جیاکردنەوە لە گەمژەیی سیستمی دەسەڵات، دەسەڵاتێک کە کەسانی بندەست وەک کۆیلە تەماشا دەکات... بەڵام ئەوە بەو مانایە

نییە، کە لە بیرمان بچێت، ڕەسەنایەتی گێڕانەوەیە بۆ ئەسڵێکی کۆن، بۆ ڕووداوی یەکەم!! لە پشت ڕەسەنایەتییەوە دنیابینییەک هەیە، ئەو دنیابینییە هێزی نادیاری ئەو کۆمەڵە چیرۆکەیە، دەبێ ئەو هێزە خوێنەر ئاشکرای بکات! دنیابینی کۆمەڵە چیرۆکی مەرگی سەگ پابەندی وێنەی خۆیەتی، وێنەی مرۆڤی چەوساوەی ڕۆژهەڵاتی (یاخیبوون و بەرەنگاربوونەوە و خۆنەدانەدەستە)، پابەندی زمانە شاراوەکە و ئەزموونی زمانە ڕەوانەکەی دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەنە! دەمەوێ بڵێم پابەندی شێوازی گێڕانەوە و کەشفکردنی ئەو دنیایەیە کە تێیدا ژیاوە.

بە بۆچوونی من هێزی نادیاری چەمکی ڕەسەنایەتی لەو کۆمەڵە چیرۆکەدا بۆ مانا هایدگەرییەکەی چەمکی ناڕەسەنمان یاد دەخاتەوە! هایدگەر دوو جۆر بوون دیاری دەکات، کە بریتین لە بوونی ڕۆژانە و بوونی تایبەتی، مەبەست لە بوونی ڕۆژانە بوونی ناڕەسەن یان ساختەیە، بوونی تایبەتیش بوونی ڕەسەنی کەسەکە دەگرێتەوە. بوونی ناڕەسەن ئەو بوونەیە کە کۆمەڵێک کارتێکەری دەرەکی پێکی دەهێنێ، ئەو کەسە ژیانی ڕەسەنی خۆی ناژی و واز لە هەڵبژاردنی خۆی دەهێنێ و بوار بەوانیدی دەدات ئیمکانەکانی بوونی بۆ دیاری بکەن، بەڵام بوونی ڕەسەن، ئەو بوونەیە کە تیایدا خود هەست بە تاکەتی خۆی دەکات.

بە کورتی:

لە کۆمەڵە چیرۆکی (مەرگی سەگ)ی چیرۆکنوس (مەولود ئیبراهیم حەسەن) بنەمای گێڕانەوە، ڕووداو، کات و شوێن، کاراکتەر، خۆی لە نێوان وەسف و مۆنۆلۆگ و دیالۆگدا دەبینێتەوە و چیرۆکنوس توانیویەتی لە نێوان خەیاڵ و واقیعدا چەمکی یاخیبوون، خۆنەدانەدەست، ڕەسەنایەتی، بەرەنگاربوونەوەی زوڵم و زۆرداری لە سروشتی چیرۆکەکانیدا بنەخشێنێ! کەواتە ئەگەرچی ئەو کۆمەڵە چیرۆکە لە کاتی خۆی چاپ نەکراوە، بەڵام لەبەر ئەوەی بە شێوەیەکی هونەری وەسفی زەمەن و شوێنێکی دیاریکراو دەکات، لەبەر ئەوەی بەهای مرۆڤایەتی و هەستی نەتەوایەتی و ئاسودەیی ویژدان و بەرەنگاربوونەوەی چەوسانەوەی مرۆڤ بەرجەستە دەکات، لەبەر ئەوەی شێوە ناشیرینەکانی دەسەڵاتی بەعس و بونیادی دڕندەیی ستەم بیر دەخاتەوە… ئەو کۆمەڵە چیرۆکە هەرگیز کۆن نابێت و قابیلی خوێندنەوەی جۆراوجۆرە.

هەولێر 14/10/2017

بڕوخێ.. و .. هەنگاوەکانی دواتر! ... چالاک ئاغجەلەری

بڕوخێ بەڕووی کەسێکی فاشل یان دەسەڵاتێکی کرمن و خۆسەپێن جوانترین دەستەواژەیە کاتێک لەلایەن شەقامەوە ئاراستە دەکرێت ، لە کاتێکدا ئەم فۆرمە هەڵگری دروستکرنەوەی سبەی ڕۆژی ئومێد و داخوازیە ڕەواکانی شەقامەهاوکات ستەمپێکە بەڕووی ئەوانەی هەڵگری هەمان فۆرمی بڕوخێی شەقام بوون بەڵام ویستە شەخسیەکان و حەز وئارەزووی کورسی بە ئاراستەیەکی تری گەیاندن. خەڵکی هەرێمی کوردستان لە دوو وێستگەی جیاوازدا ،سەردەمانێک دەسەڵاتێکی داپڵۆسێنەری وەکو سەدام و دارو دەستەکەی هەژموونی باڵادەستی خۆیان ڕۆژ بە ڕۆژ فراوانتر دەکرد ، هەرچیەکیان پێبکرایە دەیانکرد بەرامبەر ڕوخانی شکۆی تاکی بە تاکی ئەم نیشتیمانە، ئەو بووبڵێسەی گڕی دەنگی شەقام لە ڕانیە و قەڵادزێیەوە بۆ سەرەمشقی دەستەواژەی بڕوخێیەک ، دار وبەردی بەعسیکردە دۆزەخ وەک نموونەیەک هیچ دەسەڵاتێک نەوێرێت دەست بە شکۆ و مەرەی گەل بەرێت هەروەها مێژوویەکیپڕ لە شکۆ یە لە ڕاپەڕینی خەڵک بە گژ نادادی و جەور و ستەمدا، بە تێپەڕاندنی ئەو قۆناغە لە دوای ڕاپەڕینخەڵکی کوردستان تێکڕا بە خەونە ڕەنگاو ڕەنگەکان بوون کار گەیشتە ئەو ئاستەی بە گەورەییەوە پشتیان دانەواندبە هێزەکانی شاخ و کردیانن بە دەمڕاست و دەسەڵاتدار ، ئەوە بوو هێزە سیاسیەکان بوون بە میراتگری ئەودەنگانەو جەماوەر متمانەی تەواوی پێیان بەخشی لە پێناوی بیناکردنەوەی دەسەڵاتێکی تەندروست و خزمەتکار.

بەڵام قۆناغی نوێ بەسەردەمی دەسەڵاتی کوردی ئاوەزان بوو ، خەڵک بەوای وابوو سەرەتای دەستپێکی ژیانێکینوێ ژیانێک شایستەی ئەو هەموو ئێش و ئازارە بێت کە ئەو ڕۆژانە پێوەی دەتلانەوە، وەک بینرا دوای ٢٦ ساڵە چاوەڕانی شەقام سەرباری تەواوی نەهامەتیەکان ، نادادیەکان، دروست بوونی نوخبەکەی بەدەسەڵاتبەجیاوازیەک کە پێوانەناکرێت لەگەڵ کەسانی ئاساییدا، هیسترا و پاوانخوازی ئەم دەستەیە گەیشتنە ئاستیدیکتاتۆرە بەناوبانگاکان ، سەرکردە و حزب هەرکاتێک پێگەیان لەسەروو یاساوە بێت بێشک دەخی فیرعەون ئاساڵە خۆ دەگرێت ، تەواوی بە هاکان لە خەڵک دادەماڵێت و بە خۆوەی

دەپێچێت، ئێستا ئەو ساتەیە خەڵک چیترناتونێت بێدەنگ بێت ، سوکایەتی نەما گەل تاقی نەکاتەوە، کار گەیشتە ئەو ئاستەی دەستیان بۆ قوتی تاکەکانی ئەمنیشتیمانەش برد لە کاتێکدا ڕژێمی پێشتر ئەم هەنگاوەی نەنا، لێرەدا شەقام بە ئەرکی ئەخلاقی خۆی هەڵدەستێت،مەبەستێتی زوخای ئەم چەند ساڵە بە تەنها ووشەیەک پێناسە بکات .. هاواری بڕوخێی بە گوێی دەسەڵاتی کوردییدابدات، ئەمە ئەو چرکەساتەیە درۆی پاراستنی مۆراڵی کوردبوون و کوردایەتی تووڕ دەدرێت، درۆی باوەش کردن بەبەها دینیەکاندا دەگەڕێنرێتەوە بۆ تاک و لەچنگی حزبی سیاسی دەسێنرێتەوە ، داکۆکیە لە بەها ئینسانیەکان، لەژیانێکی باشتر و داهاتویەکی ڕوون .

هاوکات تەوژمی بڕوخێی دەسەڵات دەبێت چوارچێوەیەکی هاوچەرخ ئاراستە بکات ، دامو دەزگاکان وەک بەشێکلەماڵەکانی خۆیان پێناسە بکەن وەک بیبیلەی چاو پارێزگاری لێبکەن چونکە دەسەڵاتی خۆسەپێن بەردەوام لە هەوڵینا شیرین کردنی ئێوەدان ، ناکرێت دەزگای ئاسایش و پێشمەرگە بکەن ب□ برەی دەسەڵات ، دەستی سۆزوخۆشەویستیان بۆ درێژ بکەن داوای هاوکاریان لێبکەن، پێویستە کار بۆ جوڵاندنی زۆنی زەرد بکرێت وەک هەموودەزانین سەری مارەکە ئەو ناوەندەیە، ئەگەر تەماشای مێژووی گۆڕانکاری و بەدەرنانی دەسەڵاتی ستەمکار بکەینپایتەخت چەقی یەکلاکردنەوەی کێشەکانە، بۆیە هەرچی زووە ئەم خەباتە ڕەوایە سنوری دێگەڵە ببەزێنێت ، چونکەلە چەند ساڵی ڕابردوودا ئەم جۆرە ناڕەزایەتیانە تاقیکراوەتەوە بە شکت کۆتایی هاتووە، بگرە پارتی و دەسەڵاتەکەیگەزو بەزی پێگرتووە.ئەمە لە کاتێکدا چەقبەستنی لە چواچێوەی دەسەڵاتی یەکێتی و زۆنی سەوزدا فۆرمی بڕوخێ وداخوازیەکانی شەقام بە دوو ئاراستە خۆی دەناسێنێت ، یەکەمیان ..

تەواوکردنی پلانەکانی ١٦ی ئۆکتۆبەرە ، پارتیبە پیلان کار لە سەر توڕەیی شەقام دەکات بۆ هەرچی زیاتری نانەوەی ئاشوب لەو سنورە ، دووهەم … هەوڵدان بۆدروست بوونی دوو ئیدارەیی کە خەونی پارتیە ، لە هەردوو ئەگەرەکەدا یەکێتی دەبێت قسەی هەبێت و ڕاستگۆیانەبکەوێتە گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکەکەدا، هاوکات وەڵامی هەڕەشە و چاوسوکردنەوەیەک دادیی یەکێتی نادات لەگەڵئەوشدا هەلێکە بۆ ئاشتکردنەوەی خەڵک ، شەقامیش دەبێت زۆر بە ووریاییەوە هەڵسوکەوت بکەن بە بەرنامەداخوازیەکانیان بەدەست بهێنن ، ل□ ئەگەری بەدەنگەوە هاتنی دەسەڵاتی زۆنی سەوز و نیلی سەقفێک بۆ داواکاریەکاندابنرێت لەسەرو هەموویانەوە پێکهێنانی حکومەتێکی

ئـــینتیقالی بۆ نوێنەرایەتی دەنگی شەقام، ئـــەم جۆرە هەنگاوە لەڕۆژانی داهاتودا باشترین بژاردەیە کە خەڵکی بەگرێتە بەر، هەڵبژاردنەکان لە کاتی خۆیدا بکرێت ، لە ئـەستادا پێویستە داوا لە دەوڵەتی ناوەند (عێراق) بکرێت ئـەرکی پاراستنی شەقام لە ئـەستۆ بگرێت لە حاڵەتی ملهوڕیدەسەڵاتی هەرێمدا لە ئـازاردانی خەڵک، تەواوی ئـــەم کــارانەش پێویستی بە بەرنـــامەڕێژییە و لە هەر یەکەیەکیئـــیدارییدا دەبێت دەست و برد لە دروستکردن لیژنەی سەرپەرشتی شەقام بکرێت، بە پێچەوانەوە هەوڵەکان ئـاکام گیرنابێت.

وەڵامێك بۆ زوڕنــا ژەنەکـــانی دەســەڵاتی بەســەرچووی هەرێمــی کوردستان ! ... نزاڵ ئاکرەیی

لە هەموو هەڵسان وخڕۆشانە جەماوەرییەکان لە دژی دەسەڵات، یەکێك لەو ئامرازانەیکە دەسەڵات دەستی بۆ دەبات و بەکاری دەنێت وەك کاردانەوەیەکی دەستبەجێ بۆ پوچەڵکردنی ئەو خڕوشان و خۆپێشاندانە جاماوەیـــانەی کە لەدژی دەســـەڵاتیان و شەرعیەتســـەندن لەیـــان بە حـــوکمڕانی کۆمەلگـــا وە هەر وەهـــا بۆ دەربەســـت دورستکەدن لە بەردەمتـەشەنەکردنی بە گشت شارەکانی وڵات، لە ڕێگای پەنا بردنیان بە هینانە مەیدانیهەرچی زوڕناژەنەکان و تەپڵ لێدەرەکان و قەڵەم فروشەکان و دەروێشەکان و هەڵپەرستەترسنوکەکانی دەوری خۆیان ، و بەکارهێنـــانی دەزگـــا ڕاگەیـــەندنە بەگەڵن و دروزنەکانیخۆیەیـــان بۆ چەواشەکردنی خەڵکی ناڕازی و خامۆشکردنی توڕەیی ئەو خەڵکە ناڕەزیە لەدژی دەســـەڵاتی گەنـــدەڵی ئەوان ، بەڵـــام ئەم هەوڵە و تەقەلای دەسەڵاتێك کە ماوەیەکیزۆرە ، بووە جێگای نەفرەتە زوڕبەی هەرەزۆری خەڵکی بەشمەینەتی کوردستان ،وئەکسپایەر بووە، و دەورانی بەسەر چووە ، ناگات بە هیچ شوێنێك ، لە شاردنەوەی ئەوڕاستیانەی کە بوونەتە ئاکامی ئەم خڕوشانەی جەماوەری خەڵکی کۆردستان، و خەڵکگەڵل بکەن ، کات بەسەر چووە کە بتوانن ئەو ڕاستیە حاشاهەڵنەگرە داپۆشن کە لەســـەرتاپای ئەم ســـەر زەویە گەوریە هیـــچ دەســـەڵاتێك بەقەد دەسەڵاتی عیراق و کوردستانبەگەن و گەندەڵ و دز و بێ ویژدان و

فاشیل نەبووە و نیە و نابێتیش ، ٢٦ ساڵە سەرکەوت ، تیرور، برسیکردنی خەڵکی هەژار و بەشمەینەت، بڕینی موچەی کرێکاران وکارمەندان و خێزانی شەهیدەکان و کەم ئەندامان ، دابین نەکردنی کارەبا و نەوت و غاز ،و تەنانەت ئاوی خواردنەوەش بەپێی پێویست ، دەستبەسەرگرتنی هەرچی سەروەت وسامانی ژێر زەوی و سەر زەوی خاکی کوردستان بۆ خۆیان و بنەماڵەکانیان و کەس وکارو دارودەستەکانیان و سەروکەکانیان لە تورکیا وئێران و ئەوروپا وئەمریکا، ئەمانە ئەو ڕاستیانەن کە هیچ نوکەرێك یان زوڵناژەنێکی سەر لەشێواو وترسنوکی لەبرسامردوو بیتوانن بیشارنەوە یان دایپۆشن، چ لەڕێگای ترساندن و توقاندنی خەڵکی نارازیوشۆرشگێر ، یان تەخوین کردنیان بە تومەتکردنیان بە نوکەرایەتی ئەم یان ئەو دەوڵەتەداگیرکەرانەی کوردستان بەو قسە قوڕانەی بێ ئابڕو و بێ ویژدان خەڵکی شۆڕشگێر ونارازی کوردستان خائین و جاش و خۆفرۆش نیین ، بەڵکو

هەموو ڕۆژێك لە ژیان و مێژویی ئەحزابی دەسەڵاتی کوردایەتی کونەپەرست پڕە لەخیانەت و نوکەرایەتی و بازرگانی کردن بە ژیان و چارەنووسی خەڵکی بەشمەینەت وچەوساوەی کوردستان هەر لە ١٩٦٦ و ١٩٧٥ و ١٩٩١ و ١٩٩٦ تا دواییینیان لە١٦/١٠/٢٠١٧ نەك کۆتاییان ، چ بێ ویژدانیە کە بە خەڵکانێك بڵێی خائن ونوکەر کەداوای موچەی خۆیان دەکەن ، یان داوای کارەبا و غاز و نەووت لەو سەرمایەکوشندەیەی کە خەڵك دووچاری بووە دەکەن، داوای دەواو دەرمان دەکەن ، داوای کۆتاییهێنان بەدزی و جەردەیی زۆربەی هەرزۆەی سەروەت و سامانی نیشتیمان دەکەن ،کەچی هێشتا بەعزێ کەسێك زوو بە شەرمانە بەرگری لە دەسەڵاتێك دەکەن کە هەموومێژووی خۆی نەخشاندووە بە خیانەت و خۆفروشی و سات و سەوداکردن بە ژیان وچارەنووسی خەڵکی کوردستان ، کە ٢٦ ساڵە خەڵك بەسی دەکەن، تیرور دەکەن ،ئاوارەیان دەکەن بە کوشتنیان دەدەن ، ٢٦ ساڵە چەسپاوون بە کورسی دەسەڵات وفریودانی خەڵك ، هەر ڕۆژە و هەر دەورانێك بە سیناریویەکی دورستکراو بە پاراستنیدەسەڵاتی نەفەوتی خۆیان ، دەورانێك بە وەی کە سەپای ڕژێمی سەدام کیمیاباران وئەنفالتان دەکەنەوە، دەورانێك بە شەڕی ناوخۆ ، دەورانێك بە هاتنی داعش ، ئێستاش بەعبادی و خۆ ئامادەکرنی بۆ پەلاماردانی کوردستان لە قوەی مەخمورەوە ، خەڵکانێك کەتوانای لابردنی ئەم دەسەڵاتەی کە عبادی کردی نییەکەر بەسەریانەوە ، دەتوانن بەرگریشلە کوردستان بکەن و پاشەکشەش بەعبادی بکەن بە پشت ئەو سنورانەی کە خۆیانفروشتیان بە عبادی و قاسمی سولەیمانی ، خەڵکانێك کە توانای ڕووخاندنی دەسەڵاتەنگریسی ئەوان هەبێت دەتوانن بەرگری لە کوردستان و دەستکەوتەکانی شۆڕشکەیانبکەن . چیتر ڕێگە نادەین خوێ بکەنە چاوی

خەڵك ئەمجارە… ناڕوينەوە ژوڕەوە بە ڵكودەبێت ئەوان بڕونە دەرەوەى كوردستان ، خەلكى برسى وهەژارى دەستى دەسەڵا تيبزوتنەوەى كونەپەرستى كوردا□□تى ورنە گوڕەپانى خەبات بۆ كوتايى هێنان بە سەركۆتو نا بەرابەرى بۆ هەميشە.

نزاڕ ئاكرەيى
October 2017 19

بەرپرسى حيزب و خەڵك … فەرەيدون كونجرينى

لە باشورى كوردستان ديموكراسى تەنها بەديوێكدا نيشان ئەدرێت كاردانەوەى ئەوتۆى نەبوە بەوەى گرێدراوى ياساى نيشتمانى بێت” كاتێك هاوڵاتيەك ئازادانە قسە دەكات و بيروڕاى تايبەتى هەيەو دەرى ئەبڕێت بۆ لەكەدار كردنى پارت و بەرپرس نيە بەڵكو بۆ باشتركردن و وازهێنانە لەو كردەوانەى ئەنجام ئەدرێن و ئاراستەى ناياسايى گرتوە لەلايەن حيزب و بەرپرس، بەڵام لايەنەسياسيەكانى ئەم د□ق□ر□ كاتێك روبەڕوى رەخنەگرتندەبنەوەو بەڵگەكان ئاشكرا دەكرێن دادگاى حيزب بەسزاى خۆى ئەگەيەنێت بێ ئەوەى دادوەرى گشتى بەئاگا بێت، چيرۆكمان زۆرە لەم ڕوانگەيەوە و نمونەكان لەفراوانبوندان و وێنەكان ئەدوێن. ئێمە دەنوسين و رەخنە ئاراستەى كاربەڕێكاران دەكەين و دەبێت ئامانجيش بپێكێت هەرلەوەدا نەبێت قسەكراو گفتى خۆمان واژو بكەين و پێمان بگوترێ تۆ ئازادى لەوەى دەيڵێيت، ئايا كاردانەوەى دەربڕينمان تاچەند بڕى كردوەو ئاماچى پێكاوە؟ ل□د□ق□رى لاى ئێمە ديموكراسى تەنها لەڕوى قسەكردنەوە پانتايى هەيە، بەڵام لەچوارچێوەى ديكتاتۆريدا گەمارۆدراوە.

بە دەيان پارتى نيشتمانيمان هەيە لەرێگەى ميدياكانيانەوە رايدەگەيەنن كە چەند دڵسۆزن بۆ خەڵكەكەى بەناوى ديموكراسيەوە بەوەى حيزبەكەى وشەى ديموكراسى هەڵگرتوە گرەوى سياسيان بردۆتەوە و خەڵكيان گەوچكردوە، لەهەمانكاتدا ناياسايى بازرگانى دەكەن بە خاك و ئاوى وڵاتەوە، بەشێك لە پارتەكان دەيان بازرگانى تێدايە

گەندەڵی و ناپاکی دەکات لەناو پارتەکەیدا، زۆرێک لە بەرپرسان چەندین راوێژکارو پاسەوانی بندیواری هەیەو سەرقاڵی خۆجێگە خۆشکردنیەتی تەنانەت ئامادەیی رفاندن و تیرۆرکردنی هاوڵاتی مەدەنی هەیە هەروەک بینراو بیسترا ب□ بەڵگەوە"

ئەمانە هەموی یەك ر□نگ□ چارەسەریی هەیەو بەپڕیارێکی یەك دەنگ یەك هەڵوێستی خەڵك بنەبڕدەکرێت بەوەی راستگۆیانە بێنە سەرخەت و هەمو دەسەڵاتێکی لێپرسینەوە بگەڕێندرێتەوە ناو دۆڵا بەکانی دادوەرو وەك خۆی کاربکات، تەواوی سزای نیشتیمانی لەدادگای سەربەخۆی خۆیەوە ئەتوانێ ئەم چاکسازیە بەسەرکەوتویی فراوان بکات و ریشەکێشی گەندەڵکاران بکات بەئاستێکی باش کاڵ بکرێتەوە لەهەرێمی کوردستان " دەبێت بەیەك دەنگ هەرکس لای خۆیەوە بڵێت بەرپرس و پارت و ریکخراوە حزبیەکان " لەبەرگی گەندەڵی بچنە دەرێ و مەبنە هەڕەشە بۆ دادوەرو چیدی یاسا نیشمانیەکان قۆرخ مەکەن و چەمکە دیموکراسیەکان تێکمەشکێنن.

ئەوەی گرنگەو پێویستە لەهەرێمی کوردستاندا کاری بۆ بکرێ لەچوارچێوەی دیموکراسیدا دادگایەو دەبێت دەسەڵاتی حیزبی و بەرپرسی تێدا ریشەکێش بکرێت، بمانەوێ خۆمان بەهاوشێوەی وڵاتانی دیموکراسخواز ئاشناکەین دەکرێت سزاکان بکەینە بەرگمان هەروەك رەنگەکان لەبەرچاودا دیاربن و بە ئاشکراو بێجیاوازی رەنگدانەوەو سڵکردنەوەی خۆی ه□ بێت لەناو خەڵکدا بەگشتی.

هەژمونی ئێستای هەرێمی کوردستان بەهۆی زانین و شارەزایی ئەو کەسایەتیانەوە بەدەست هاتوە کە لەماوەی ٢١سا□□ی رابوردودا توانیویانە لەجیهانی دەرەوە سود لە وانەی سیاسی و کۆمەڵایەتی وەرگرن بەوهۆیەوە ئیدارەی حکومەت دوای ئەو ماوە شکستخواردوە دەکەوێتە سەر چۆك ئاراستەی گەندەڵیەکان چەماونەتەوەو لە سەرەتای بنەبڕکردندایە، هەرچەندە زۆری ماوە تا ئەستونی یاساکان وەرگرێت و ئاراستەی بەرەو شارستانی سەردەم بگۆڕێ .

چۆن بەرپرسێك خۆی نیشان ئەدات راستەوخۆ "

لەهەرێمی کوردستاندا بەرپرسی حیزبی و حکومەت هەیە دەسەڵاتی پێ بەخشراوە، هەشمانە سەربەخۆیانە کاردەکات و بڕوای بەیاسانیە فەرمانی جەنگی لەدەستدایەو موچەیەکی تەواوی هەیە لەسەر دارایی حکومەتی هەرێم و بازرگانێکی گشتیە و بازاڕی قۆرخکردوە لە دیمانە

میدیایەکاندا باس لە دیموکراسی ئەکات و هەروەکو خـــــۆی بنەما یاساییەکانی دیموکراسی دادەشبەت، لە کۆمەڵگەی کوردیدا چەمکەکانی دیموکراسی ئاشکرایەو هاوڵاتیەکی ئاسایی داینەڕشتوە بازدانێك بەسەر یاسای دیموکراسیدا دەکات" لە هەمو وڵاتێکی دیموکراسیدا هەرلایەن و ڕێکخراویک و فەرمان بەرێکی ئاسایی لەیاسا نیشتمانیەکان لابدات و ببێتە هۆکاری بەرەنگاری و پەیڕەو نەکردنی سزای تایبەت بەبەڵگەی ژمارە ئەوەندە سزادەدرێت و دەبێت نمونەی تاوانبارێك بۆ دانیشتوانی ، بەڵام لە هەرێمی کوردستان بیرمەندان دەبێت داخی بۆ بخۆن لەو پێشێلکاریە بەوەی یاسایەک نیە سەربەخۆ دادوەر دەریبکات.
خەڵکی هەرێمی کوردستان هێشتا لە سەرەتای ئازادی قسەکردن و ئازادی رادەربڕیندان و چەمکە دیموکراسیەکان قۆرخ کراون" دیموکراسی مەکەنە تفەنگی سیاسی خۆتان و چەواشەکاری لە یاساو رێنمایەکانی دیموکراسیدا ئەنجام مەدەن.
لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ، هەرێمی کوردستان بەتایبەت ، شتێک نەماوە بازرگانی پێوە نەکرێ تەنانەت وشەی دیموکراسیش بۆتە وشەیەکی بێزارکارو خەڵک متمانەی بە چەمکەکانی نەماوە ، وەهایان لێکردوین هەڵبەڵین و ولات جێبهێڵین بۆ ئەوجێیەی دیموکراسی لەتەلاری دادگاوە بێتە یاساو لە پێچینەوە دەکات لە نادیموکراسەکان.

گـــــوڵ، لەگەڵ ڕاوکەر و جەری «با»دا … پێشەوا کاکەیی

-1-

«با» هەیە خەڵووز دەگەشێنێتەوە؛
دووکەڵیش هەیە چاومان دەکوژێنێتەوە.
«با» هەیە پەڕەی سپیی دەفتەرەکان… لێ دەکاتەوە و،
دەیانباتە سەر دەریا و،ڕیزیان دەکات.
شەپۆلی دەریاش هەیە، پەڕەکان… بەرەو کەناری دەریا دەبات و،
لەسەر لم بە جێیاندەهێڵێت.
«با» هەیە تۆز و خۆڵی بیابانەکان… لەگەڵ خۆیدا دێنێت و،
دەیکاتە گەردەلوول،

تا وێنەی گەردەلوول، بەرەو ئاسمان ببات.
چاڵیش هەیە لە نێوان دڵی من و تۆدا…
گەردەلوول قووت دەدات و، دەیخاتە نێو دڵ،
تا دڵمان زێدەتر درزی تێ بکەوێت.
«با» هەیە ڕقی لە تیشکی خۆرە و، هەور ڕادەماڵێت…
تا زەوی بێبەش بکات لە ڕووناکیی.
سینەش هەیە حەزی لە بارانە و، پێی خۆشە لە ئاسمانەوە:
هەورەبرووسکە بدات لە دڵی.
«با» هەیە تەوری پێیە و، دەچێتە نێو جەنگەڵەکان…
تا داری قەد ئەستوور ببڕێتەوە و، بیخات.
مرۆڤیش هەیە هاوار دەکات و، دەڵێت: ئەو دارانەی تۆ…
قەت بەشی سووتانی دڵی من ناکات.
«با» هەیە باغەکان وێران دەکات و،
ڕۆحی گوڵەکان دەکێشێت…
گەرچی قەتیش پرسەی بۆ دانانێت.
باغەوانیش هەیە بانگم دەکات و، پێم دەڵێت:
«با» ڕۆحی گوڵەکانی کێشا و،
دەبێت تۆ لە پرسەی گوڵدا حزوورت هەبێت.
ئیدی گەر پرسە و شیوەن هەر بۆ من بێت و،
بەشی کەس نەکات…
ئەی گوڵ دەستەکان چۆن حزووریان هەبێت؟.

-2-

ڕاوچییەک لەوسەرەوە دێت،
چیرۆکی کاڵحاڵیبوونی ڕاو دەگێڕێتەوە؛
دەڵێت: ئەو تیرانەی من دەیانهاوێژم،
لادەدەن و دێنەوە سەر دڵی من.
ماسیگرێک لە بەندەرەوە دێت،
قوڵاپی دەمکوولی خۆی دەفرۆشێتەوە؛
دەڵێت: ئەو ماسیانەی من دەیانگرم،
مردوون و، لە لای بەندەرەکەوە کەوتوون.
بێوەژنێک، بە دووکەڵی سیگارەکەی،
وێنەی پیاوە ئەنفالکراوەکەی دەکێشێتەوە.
منداڵێک، بە هاواری گریانی،
دەنگە ژێکانی مۆسیقا دەنووسێتەوە.
کچێکی جوانیش لەوسەرەوەڕا دێت…

بە چەپکێک گوڵ عیشقی من ڕاو دەکات؛
منیش دەڵێم: ئەی ڕاوکەر،
لەمێژە گوڵ ئەم سیحرەی تۆی بە من گوتووە.

کۆتایی 2009